

Jaarstukken 2022

Versie: Vastgesteld door Raad

29 juni 2023

Duurzaamheid

Concerndirecteur: M.R.A. Cornelissen

Programmatische aanpak duurzaamheid

Coalitie-akkoord 2022-2026

In de coalitieperiode 2022-2026 wordt de uitvoering van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 voortgezet. In het coalitie-akkoord *groen, open, inclusief en sociaal* zijn aanvullende nieuwe plannen en acties opgenomen. Deze sluiten goed aan op de thema's en de opzet van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 en versterken daarmee de impact van de met de duurzaamheidsagenda ingezette aanpak. Met de begroting 2023 is extra budget voor de uitvoering van de aanvullende plannen en acties vrijgemaakt. Eind 2022 is al gestart met de uitvoering van het in het coalitie-akkoord genoemde actieplan energie-armoede.

Duurzaamheidsagenda 2020-2025

Op 2 juli 2020 heeft de gemeenteraad de duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 vastgesteld. Met de duurzaamheidsagenda wil de gemeente Diemen de omschakeling gaan maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. De duurzaamheidsagenda geeft de kaders voor de programmatische aanpak (blauwe blok in onderstaand schema) voor de komende jaren.

De duurzaamheidsagenda heeft twee pijlers met ieder 6 thema's (gele blok in onderstaand schema). Met de eerste pijler duurzame samenleving wordt het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegengegaan. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: energie & klimaat, afval & circulaire economie, natuur & biodiversiteit. Met de tweede pijler gezonde leefomgeving worden de problemen in de leefomgeving aangepakt waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: klimaatadaptatie, luchtkwaliteit & geluid en schone mobiliteit

De gemeente moet natuurlijk zelf het goede voorbeeld geven (eerste rode blok in onderstaand schema). Daarvoor wordt de interne samenwerking nog verder versterkt. De gemeente kan het realiseren van een duurzame samenleving en een gezonde leefomgeving echter niet alleen. Ook de samenwerking met de samenleving en de stichting Daarom Duurzaam Diemen zal worden geïntensiveerd (tweede rode blok in onderstaand schema).

Schematisch ziet de opzet van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 er als volgt uit:

PROGRAMMA	
<ul style="list-style-type: none"> • Programmering, monitoring en rapportage • Doorwerking duurzaamheid in beleid (APV, Omgevingsvisie, handboek openbare ruimte, etc.) • Financiële regelingen voor duurzaamheid (leningen, subsidies, etc.) • Communicatie 	
I) DUURZAME SAMENLEVING	II) GEZONDE LEEFOMGEVING
Energie & klimaat <ul style="list-style-type: none"> • Energie besparen. • Duurzame energie opwekken. • Aardgasvrij maken gebouwde omgeving. • Stimuleren en faciliteren lokale energie-initiatieven. • Aanpak overige broeikasgassen. 	Klimaatadaptatie Inspelen op: <ul style="list-style-type: none"> • Opwarming gebouwde omgeving (hittestress) • Intensere regenbuien • Langere periodes van droogte
Afval & Circulaire Economie <ul style="list-style-type: none"> • Preventie van afval • Verbeteren afvalscheiding • Uitbannen giftige en milieuschadelijke stoffen • Stimuleren (lokale) circulaire producten en diensten • Circulaire aanpak grondstoffenstromen en strategische grondstoffen • Stimuleren duurzame gezonde voeding en minder voedselverspilling • Slim benutten organische reststromen • Stimuleren duurzaam bouwen en slopen • Stimuleren duurzame omgang met spullen 	Luchtkwaliteit & geluid <ul style="list-style-type: none"> • Aanpak bronnen van luchtverontreiniging • Geluidmaatregelen bij bron, overdracht en ontvanger
Natuur & biodiversiteit <ul style="list-style-type: none"> • Versterken natuurwaarde • Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur 	Schone mobiliteit <ul style="list-style-type: none"> • Dekkend netwerk laadpalen e-mobiliteit • Smart mobility • Schone mobiliteit bevoorrading • Deelmobiliteit • Groen OV • Parkeerbeleid • Aantrekkelijke fiets en wandelroutes
A) SAMENWERKING gemeentelijke organisatie en activiteiten <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam\maatschappelijk verantwoord inkopen. • Duurzaamheid bedrijfsvoering, gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen. • Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte. • Duurzaam beheren van de openbare ruimte. 	
B) SAMENWERKING met de samenleving <ul style="list-style-type: none"> • Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen. • Faciliteren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving. • Duurzaamheidspacten met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.). • Stimuleren start-ups met oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken. • Steunen van initiatieven op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen. 	

Jaarprogramma duurzaamheid 2022

In het schema (zie inleiding) zijn de 5 hoofddoelen\onderdelen van de duurzaamheidsagenda weergegeven:

1. Een programmatische aanpak
2. Naar een duurzame samenleving
3. Naar een gezonde leefomgeving
4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie
5. Samenwerking aan duurzaamheid met de samenleving

In onderstaande tekst wordt per hoofddoel\onderdeel ingegaan op:

- langetermijndoelen (*wat willen we bereiken*)
- de geplande activiteiten voor 2022 (*wat wilden we ervoor doen*)
- De realisatie (*wat hebben we ervoor gedaan in 2022*)
- monitoring (*indicatoren uit de duurzaamheidsagenda voor zover al te bepalen*)

1. Een programmatische aanpak

Wat willen we bereiken?

- Via een programmatische aanpak op duurzaamheid willen we binnen Diemen de komende jaren de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen om zo de langetermijndoelen duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 te realiseren

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Uitvoeren jaarprogramma duurzaamheid 2022 (dit zijn de acties uit de paragraaf duurzaamheid van de begroting 2022) op basis van de duurzaamheidsagenda
- Voortzetten interne en externe communicatiecampagnes duurzaamheid
- Voortzetten van het verstrekken van duurzaamheidsleningen en duurzaamheidssubsidies
- Opname van duurzaamheid bij ontwikkeling van nieuw gemeentelijke beleid

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan) ?

- In voorliggende paragraaf duurzaamheid van het jaarverslag 2022 wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de voorgenomen acties het jaarprogramma duurzaamheid 2022 op basis van de duurzaamheidsagenda
- Activiteiten vanuit de duurzaamheidsagenda zijn gecommuniceerd via de gemeentelijke social media en op Intercomm (intranet). In de klimaatweek van 2022 is de gemeente Diemen gestart met de 'Iedereen Doet Wat' campagne. De in 2020 gestarte energietransitie nieuwsbrief is voortgezet en vanuit duurzaamheid zijn berichten en artikelen ingebracht voor Diemer Info en de EZ nieuwsbrief.
- Het budget in het revolverende fonds voor het verstrekken van gemeentelijke duurzaamheidsleningen is in december 2022 verhoogd van € 200.000 naar € 500.000. In 2022 zijn 17 duurzaamheidsleningen verstrekt. Gemiddeld is per aanvraag € 4.958 uitgeleend.
- Bij het opstellen van het coalitie-akkoord 2022 - 2026 is geadviseerd over benodigde middelen voor de verhoogde ambities op het gebied van duurzaamheid. In de door de gemeenteraad vastgestelde begroting voor 2023 zijn de daarvoor benodigde budgetten opgenomen.

Monitoring

Wat	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen	13	6	25	17

2. Naar een duurzame samenleving

Met de pijler duurzame samenleving uit de duurzaamheidsagenda gaan we het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegen. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: Energie & Klimaat, Afval & Circulaire economie, Natuur & Biodiversiteit

2.A THEMA ENERGIE & KLIMAAT

Wat willen we bereiken?

- 2040 fossiel onafhankelijke gemeente
- 49% CO₂ reductie in 2030 en 90% in 2050 (klimaatakkoord)
- Minimaliseren emissie overige broeikasgassen
- 2030 20,8 GWh opwek zonne-energie/25 hectare zonnepanelen op grote daken (nieuwe doelstelling vanuit actieplan zon op grote daken 2022)

Wat wilden regionale energie strategie we gaan doen in 2022?

- Start opstellen wijkuitvoeringsprogramma's naar een aardgasvrij Diemen
- Uitwerking regionale energie strategie (RES) 1.0: concretiseren zoekgebieden zonne- en windenergie, aanpak zon op grote daken en langs de A1 en RES regio samenwerking hernieuwbare warmte
- Voortzetten MRA-samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte (in 2021 gestart)
- Voortzetten energie-advies woningeigenaren via regionaal energieloket
- Voortzetten jaarlijkse collectieve inkoopactie energiemaatregelen woningeigenaren
- Voortzetten (start 4e kwartaal 2021) gebiedsgerichte buurtactie energiezuinig wonen met voorbeeldwoningen voor woningeigenaren met overeenkomstige woningtypes
- Voortzetten ondersteuning VvE's energiebesparing en opwek duurzame energie
- Voortzetten toezicht en handhaving energie- en klimaatregelgeving Wet milieubeheer
- Voortzetten verstrekken van vouchers voor energiebesparingsmaatregelen aan woningeigenaren en huurders (september 2021 tot en met juli 2022). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de aan de gemeente Diemen toegekende subsidie vanuit de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW);

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan)?

- Sinds juni 2022 is een warmteregisseur aangesteld voor de uitvoering van de transitievisie warmte, het ondersteunen van energie-initiatieven en het maken van wijkuitvoeringsplannen. De functie is ingevuld met 2 medewerkers.
- In 2022 is begonnen met de nadere uitwerking van de zoekgebieden voor grootschalige opwek van wind en en zon uit de Regionale Energiestrategie (RES) en de bijbehorende m.e.r. (milieueffectrapportage) procedure. De m.e.r.-procedure is gestart met een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de windlocaties en de ontwikkeling van een zonneladder met voorkeursvolgorde voor plaatsing van zonnepanelen. De NRD heeft van 23 september 2022 tot 5 november 2022 ter inzage gelegen en er zijn 46 zienswijzen ingediend.

- Omdat de gemeente Diemen op een landelijk energieknooppunt ligt en voldoende netcapaciteit van groot belang is voor de energietransitie en energievoorziening volgt de gemeente de landelijke ontwikkelingen. Dit betreft o.a. het Landelijk Actieprogramma Netcongestie, het Programma Energie Hoofdstructuur, het Programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee en de Verkenning voor een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. Gezien het gevraagde ruimtebeslag scoort Diemen tot nu toe als niet kansrijk als aansluitlocatie voor zowel waterstof als elektriciteit vanuit zee.
- Daarnaast neemt de gemeente deel aan de provinciale Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland en de Energieregio Noord-Holland Zuid. Ook is de gemeente Diemen betrokken bij het opstellen van een Energie Systeem Actieplan (ESAP) voor de deelregio Amstelland. Van hieruit wordt de gemeente Diemen betrokken bij concrete projecten in en om Diemen met betrekking tot uitbreiding en verzwaring van het energienetwerk.
- De gemeente Diemen volgt de MRA werkgroep versnelling aardwarmte. Het Rijk wil een aantal proefboringen gaan doen in de MRA regio. Gezien de bijbehorende ruimtevraag gebeurt dat niet in de gemeente Diemen. De voorgenomen proefboring in Ouder-Amstel kan informatie geven over de geschiktheid van de ondergrond in Diemen.
- In 2019 is gestart met het verzorgen van sessies van 3 cursusavonden voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's). In juni/juli 2022 is de vijfde sessie georganiseerd. Er waren daarbij 28 deelnemers uit 19 VvE's. Op 10 november 2022 is er een terugkomdag georganiseerd voor alle deelnemers aan de vijf cursussessies VvE's met energie. De terugkomdag is bezocht door 7 deelnemers van 4 VvE's.
- Het in 2021 gestarte verstrekken van vouchers voor energiemaatregelen vanuit de regeling reductie energiegebruik woningen (RREW) is in 2022 voortgezet. In totaal hebben 2606 inwoners gebruik gemaakt van de cadeaubonnen. Daarvan zijn 1456 bonnen aangevraagd en verzilverd door huurders en 1103 door woningeigenaren. Daarnaast zijn 47 bonnen via energiecoaches verstrekt en verzilverd.
- Eind 2022 zijn de jaarlijkse rondes collectieve inkoopacties gestart met deze keer zonnepanelen, isolatie en isolerend glas. De resultaten van de eind 2021 gestarte collectieve inkoop acties waren als volgt:
  - isolatie: 36 aanwezigen voor de infoavond, 231 offerteaanvragen en 51 geaccepteerde offertes;
  - Zonnepanelen: 25 aanwezigen bij de infoavond, 185 offerteaanvragen en 37 geaccepteerde offertes.
- In het 2e kwartaal is de buurtactie Energiezuinig Wonen in Diemen Centrum uitgevoerd, waarbij adviesrapporten met stappenplan voor een aantal voorbeeldwoningen zijn gemaakt. Aan het webinar hebben 20 inwoners deelgenomen. De adviesrapporten zijn 77 keer gedownload.
- Op 12 juli 2022 is het actieplan Zon op grote daken 2022 vastgesteld door het college. Voor de ondersteuning en ontzorging van dakeigenaren is eind 2022 een samenwerking aangegaan met Ecostrroom. Deze organisatie maakt ook deel uit van de Diemense energiecoöperatie Diemen Ecostrroom.
- In december 2022 is het Fixteam gestart om snel te realiseren energiemaatregelen aan te brengen bij inwoners die recht hadden op een energietoeslag. In totaal zijn in 2022 bij 135 woningen energiebesparende maatregelen (LED lampen, anti tochtbanden, radiatorfolie, spaardouche, etcetera) aangebracht.

- Op 27 januari 2022 heeft de gemeente Diemen het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 medeondertekend. Vanuit dit akkoord gaan de gemeente Diemen en de Omgevingsdienst alle bedrijven benaderen en controleren op uitvoering van de energiebesparingsregels vanuit bouw- en milieuregelgeving. De gemeente heeft op 28 oktober 2022 een plan van aanpak voor de uitvoering van dit akkoord bij de provincie ingediend om gebruik te maken van de provinciale subsidie van in totaal € 72.000 voor 4 jaar op basis van 50% cofinanciering.
- De website van het Regionaal Energieloket (REL) is in 2022 door 7726 unieke bezoekers uit Diemen bezocht. Dit is aanzienlijk meer dan in voorgaande jaren en wordt veroorzaakt door het ontsluiten van de gemeentelijke energieacties via het energieloket en toegenomen belangstelling voor energiebesparing ten gevolge van de sterk gestegen energieprijzen door de oorlog in de Oekraïne.
- In september 2022 heeft de gemeente Diemen de samenwerking met het REL uitgebreid. Het REL biedt nu ook een digitaal loket en een helpdesk voor Diemense bedrijven met energievragen. Via de gemeentelijke Economische Zaken nieuwsbrief en in het bestuurlijke overleg met ondernemend Diemen zijn bedrijven hiervan op de hoogte gesteld.

Monitoring

Wat	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
CO ₂ uitstoot (excl. Autowegen)	106.500 ton	n.n.b.	n.n.b.	110.000 ton	n.n.b.
Energiegebruik (excl. autowegen)	1.474 TJ	n.n.b.	n.n.b.	1.490 TJ	n.n.b.
Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen	2,6%	4,4%	n.n.b.	5,0%	n.n.b.

Bron: regionale klimaatmonitor Rijksoverheid

2.B THEMA AFVAL & CIRCULAIRE ECONOMIE

Wat willen we bereiken?

- Het significant terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kg per inwoner;
- Een volledig circulaire economie in 2050 (landelijke doelstelling)

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Deelname aan de landelijke opschoondag zwerfafval van Nederland Schoon
- Uitvoeren afvalplan 2020 gemeente Diemen
- Voortzetten van op aanvraag verstrekken van minicontainer oud papier en karton bij laagbouw
- Voortzetten van op aanvraag verstrekken van minicontainer PMD bij laagbouw
- Jaarlijkse uitdeeldag compost op gemeentewerf
- Beoordeling aansluiting bij MRA aanpak grondstofstromen (via Meerlanden)
- In gesprek met ondernemers om hoeveelheid reclamemateriaal te verminderen (n.a.v. raadsnotie)

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan)?

- Faciliteren en meedoen aan Landelijke Opschoondag en World Cleanup Day (samen met Rotary en Kinderraad).
- Vanuit de uitvoering van het Afvalplan zijn in 2022:
  - de voorzieningen bij de hoogbouw om afval gescheiden aan te bieden uitgebreid. Op enkele plekken restafvalcontainers omgebouwd tot grondstoffencontainers en op andere plekken zijn grondstofcontainers toegevoegd;
  - op centrale plekken bij flats en appartementen gft-containers geplaatst
  - de laatste wijk van Diemen (Centrum-West) voorzien van rolcontainers aan huis voor restafval en gft-afval.
- Vanwege Corona kon het uitdelen van compost op de gemeentewerf tijdens de Landelijke compostdag op 25 maart niet doorgaan. Wel heeft Meerlanden op verzoek bij moestuinders en scholen compost afgeleverd.
- De in 2021 gestarte gescheiden inzameling bij scholen is in 2022 voortgezet.
- De gemeente Diemen neemt voor de MRA aanpak grondstofstromen sinds eind 2022 zelf deel aan de ambtelijke MRA projectgroep circulaire economie. Daarvoor werd gebruik gemaakt van aanwezigheid en advies door medewerkers van afvalinzamelaar Meerlanden.
- Gelet op de moeilijke situatie van bedrijven vanuit de Coronatijd en de hoge energiekosten door de Oekraïne-crisis is de raadsmotie tot vermindering van reclamemateriaal nog niet opgepakt in 2022. In 2023 zal worden beoordeeld of de omstandigheden bij ondernemers voldoende zijn verbeterd om de motie op te pakken.

Monitoring

Wat	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
Hoeveelheid restafval (kg) per inwoner per jaar	232	214	180	186

2.C THEMA NATUUR & BIODIVERSITEIT

Wat willen we bereiken?

- Versterken natuurwaarde
- Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur
- evenveel bomen in de openbare ruimte als in 2011 (intentie college bij raadsbesluit update groenplan 2018 d.d. 29-11-2018)

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Voortzetten inhuur ecologisch specialist voor advisering bij projecten en verbeterde omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden
- Uitwerken nieuwe acties vanuit de kansenkaart verbeteren ecologische verbindingen
- Uitvoering verbetering ecologische verbinding voor 2 locaties (verbinding Spoorzicht met Oosterringdijk en verbinding langs Amsterdam-Rijnkanaal onder drie bruggen)
- Doorontwikkeling (start 4e kwartaal 2021) en communicatie verbeterde aanpak voor omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden
- Voortzetten aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en verbinden van waterpartijen
- Voortzetten verhogen van belevings- en natuurwaarde bij groot onderhoud van perken en borders
- Voortzetten grasmaaien met oog voor ecologie
- Voortzetten aanplanten waar mogelijk van Tiny forests/Diemense bossies
- Voortzetten voorlichting problemen plaagdieren en waterkwaliteit door voedsel in de openbare ruimte

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan)?

- De ingehuurd ecoloog heeft ecologisch advies gegeven bij diverse projecten in de openbare ruimte en bij bouwprojecten.
- Het Uitvoeringsprogramma verbeteren lokale ecologische structuur Diemen 2022-2030 is in januari vastgesteld door de gemeenteraad.
- Diverse projecten vanuit dit Uitvoeringsprogramma zijn in voorbereiding. Het project verbeteren ecologische verbinding langs Amsterdam-Rijnkanaal onder drie bruggen is geheel voorbereid (technische uitwerking, subsidieaanvraag en aanbesteding) en gereed voor uitvoering (welke begin 2023 zal plaatsvinden). Dit project maakt ook onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Diemerscheg 1.0 en het programma Groene Uitweg.
- Waar mogelijk zijn in Diemen natuurvriendelijke oevers aangelegd volgens het MJWP Waterlopen en oevers 2012-2018. Bij nieuwe ontwikkelingen worden, het beleid volgend, indien mogelijk nieuwe natuurvriendelijke oevers aangelegd of uitgebreid.
- Verhoging van de belevings- en natuurwaarde maakt deel uit van de lopende herinrichting van het Scheepskwartier en de Vlinderbuurt. In het kader van de actie Steenbreek en Tegelwippen heeft de gemeente in 2022 op diverse plaatsen extra stenen weggehaald en hoogwaardig groen aangebracht.
- Het verminderd en met beleid voor ecologie maaien is in 2022 voortgezet.
- In 2022 zijn geen nieuwe Tiny forests\Diemense bossies ontwikkeld. Mede in het kader van Steenbreek heeft de gemeente op diverse plaatsen wel solitaire bomen of groepen van bomen aan de openbare ruimte toegevoegd.
- In Diemer Info en via social media heeft de gemeente gevraagd geen voedsel in de openbare ruimte achter te laten om problemen met plaagdieren en waterkwaliteit te voorkomen.

Monitoring

Wat	Realisatie 2018	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
Hoeveelheid bomen in de openbare ruimte	10.774 ¹	11.693	12.000	11.693 ²

¹ Bron: Update Groenplan 2018.

² Sinds eind 2022 is er een opschoningsactie en actualisatie gaande op het bomenbestand in het beheerpakket, onder andere aan de hand van luchtfoto's. We zijn bezig om ter plekke te bepalen hoeveel solitaire bomen zich onder de gefotografeerde kronen bevinden, en niet (meer) bestaande bomen uit het beheersysteem te verwijderen. Gelijktijdig zijn we bezig met het aanschaffen van een nieuw beheersysteem, waarin deze actuele situatie wordt opgenomen

3. Naar een gezonde leefomgeving

Met de pijler gezonde leefomgeving pakken we de problemen in de leefomgeving aan waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: Klimaatadaptatie, Luchtkwaliteit & Geluid en Schone Mobiliteit

3.A THEMA KLIMAATADAPTATIE

Wat willen we bereiken?

- voorbereid zijn op opwarming gebouwde omgeving (hittestress), Intensere regenbuien, Langere periodes van droogte

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Voortzetten operatie Steenbreek gericht op het stimuleren van ontsteden en vergroenen van privéterreinen
- Uitvoeren gemeentelijk rioleringsplan
- Voortzetten uitwerken en uitvoeren maatregelen op basis van de risico- en kansenkaart hittestress
- Volledig klimaatadaptief inrichten Scheepskwartier en Vlinderbuurt, waarbij de resultaten worden gemonitord ter lering voor toekomstige projecten
- Volledig klimaatadaptief inrichten Oranjeplantsoen bij reconstructie
- Voortzetten met scholen in gesprek over vergroenen van hun schoolpleinen
- Ontwikkelen GIS kaart monitoring voortgang klimaatadaptiviteit openbare ruimte als onderdeel van het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte
- Begeleiding onderzoek naar de mogelijkheden om Diemen Centrum volledig klimaatadaptief in te richten door studenten van de minorstudie Klimaatadaptieve Stad van de Hogeschool van Amsterdam.

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- In 2022 heeft de gemeente Diemen meegedaan aan het door Steenbreek georganiseerde Nederlands Kampioenschap tegelwippen. Diemen (45^e plaats van in totaal 80 deelnemende kleine gemeenten met 1.980 verwijderde tegels, oftewel 64 verwijderde tegels per 1.000 inwoners) verloor daarbij van uitdagende stad Zaanstad (20^e plaats van in totaal 21 deelnemende grote gemeenten met 11.165 verwijderde tegels, oftewel 71 verwijderde tegels per 1.000 inwoners).
- Er zijn in 2022 verkennende gesprekken gestart met basisschool De Ark en kinderdagverblijf Pino over de vergroening van hun pleinen. De vervolggesprekken zullen in 2023 plaatsvinden.
- De herinrichtingen uit het Programma groot onderhoud zijn uitgevoerd volgens het beleid uit het Gemeentelijk Rioleringsplan. Onder andere de grootschalige werkzaamheden in in Centrum west zijn uitgevoerd, het Jaagpad is vergroend en de werkzaamheden in de Schoolstraat zijn afgerond.
- Het opstellen van het Programma Klimaatadaptatie is opgestart, welke het Gemeentelijk Rioleringsplan zal vervangen. Het beperken van wateroverlast bij hevige neerslag, het terugdringen van droogte en het beperken van hittestress zijn onderdeel van het Programma.
- De voorbereiding van de herinrichting Scheepskwartier en Vlinderbuurt en de herinrichting Oranjeplantsoen zijn in 2022 vervolgd. Het proces in het Scheepskwartier en de Vlindertuin is hierbij gemonitord en de benodigde hitemetingen zijn uitgevoerd.
- Het Watergebiedsplan Diemerpolder, opgesteld in samenwerking met het waterschap, is in 2022 afgerond. Het verlagen van het waterpeil in de Oosterringvaart is vastgelegd in het Watergebiedsplan.

Monitoring

Wat	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
GIS kaart voortgang klimaatadaptiviteit openbare ruimte				Ontwikkelen GIS kaart staat gepland voor 2023. Mogelijk als onderdeel van het Programma Klimaatadaptatie.

3.B) THEMA LUCHTKWALITEIT & GELUID

Wat willen we bereiken?

- Een gezonde leefomgeving met een schone luchtkwaliteit en lage geluidbelasting

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Voortzetten lobby verlagen maximumsnelheid Rijkswegen
- Voortzetten bewustwordingscampagne nadelen stoken en beperken overlast
- Uitvoering actieplan geluid bij gemeentelijke wegen en onderhoud
- Opstellen nieuw actieplan geluid (5 jaarlijks; actualisatie in 2022)
- Voortzetten jaarlijkse meting luchtkwaliteit in samenwerking met de GGD (in 2021 gestart)
- Oriënteren op deelname aan Schone Lucht Akkoord
- In samenwerking met de GGD uitzoeken of fijnstofvangsters in openbare gebouwen (scholen) effectief kan zijn.

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Op 4 maart 2022 hebben de gemeenten Diemen, Amstelveen en Ouder-Amstel een brief gestuurd naar de minister van Verkeer & Waterstaat met een oproep om de maximumsnelheid op de autosnelwegen in rijksbeheer in en rond de gemeenten Diemen, Amstelveen en Ouder-Amstel (A1, A2, A9, A10) te verlagen van 100 naar 80 kilometer per uur. Op 7 juni 2022 heeft de minister een reactiebrief gestuurd waarin hij aangeeft niet voornemens te zijn de maximumsnelheid op deze wegen te verlagen.
- In het najaar van 2022 heeft de gemeente weer een bewustwordingscampagne over de nadelen van stoken en het beperken van overlast gevoerd via social media.
- Conform het Actieplan omgevingslawaaai zijn de stenen bij de herbestrating van Centrum West en de Vogelweide in geluidreducerend keeperverband gelegd. De hoofdwegen Rietzangerweg en Tureluurweg van de Vogelweide zijn daarbij tevens voorzien van fluisterstille stenen.
- In opdracht van de gemeente is de GGD in 2021 gestart met het jaarlijks meten van de luchtkwaliteit in Diemen. Ook in 2022 zijn metingen uitgevoerd. De GGD publiceert de resultaten van de metingen elke twee maanden op de website van Luchtmeetnet en op deze kaart van gemeente Amsterdam
- In 2022 is de nieuwe Geluidbelastingskaart voor Diemen opgesteld en gepubliceerd (dit moet 5 jaarlijks gebeuren vanuit Europese regelgeving). In vervolg daarop wordt in 2023 gestart met het maken van een nieuw actieplan geluid. Deze moet uiterlijk medio 2024 gereed zijn.
- De gemeente Diemen heeft zich in juli 2022 aangesloten bij het nationale Schone Luchtakkoord. In aansluiting daarop wordt momenteel gewerkt aan een actieplan.

Monitoring

Wat	Wanneer
meting luchtkwaliteit	Jaarlijks (ingegaande 2021)
5 jaarlijkse opstellen geluidbelastingskaarten	Geluidsbelastingskaart is in 2022 geactualiseerd; volgende actualisatie is in 2026

3.C) THEMA SCHONE MOBILITEIT

Wat willen we bereiken?

- Uitstootvrij regionaal OV-systeem in 2030
- Overige regionale mobiliteitssystemen uitstootvrij in 2050
- Aantrekkelijke fiets- en wandelroutes

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Bijplaatsen laadpalen in Diemen (conform beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen)
- Uitbreiden aantal zero emissie bussen door GVB
- Verbeteren zwakke schakels in (regionaal) fietsnetwerk: maatregelen basis van de uitkomsten van de onderzoeken voor plantage de Sniep en station Diemen Zuid
- Hanteren lage parkeernormen en aanleg voldoende fietsparkeerplaatsen conform parkeernormnota
- Voortzetten regionale samenwerking Green Deal zero Emission stadslogistiek
- Deelname aan regionaal mobiliteitsprogramma (onderdeel nationaal klimaatakkoord)
- In samenwerking met MRA-e programma onderzoeken van mogelijkheden plaatsing laadvoorzieningen van alleen op aanvraag naar pro actief op basis van geografische gegevens bezetting/gebruik en deelmobiliteit
- Uitbreiden en monitoren van het aanbod van elektrische deelmobiliteit

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- op basis van de Beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen uit 2019 zijn in 2022 18 extra laadpalen met in totaal 36 laadpunten aan de openbare ruimte toegevoegd, deze laadpalen staat verspreid door de gehele kern van Diemen. Het totaal per 31 december 2022 komt daarmee op 89 laadpalen met 176 laadpunten en 140 gereserveerde parkeerplaatsen. Daarnaast zijn er nog 27 laadpalen, met 54 laadpunten in voorbereiding.
- Op dit moment is ongeveer 50% van het busvervoer in de Vervoerregio emissievrij. Dit moet in 2025 naar 95% en uiteindelijk naar 100% in 2030. Het behalen van deze doelen staat momenteel onder druk als gevolg van de negatieve ontwikkelingen door Corona. De Vervoerregio gaat daarom extra investeren in zero emissiebusen en de bijbehorende laadinfrastructuur
- In samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam is gewerkt aan het opstellen van een Uitvoeringsprogramma MRA Doorfietsroutes, hierin zitten ook diverse projecten voor de gemeente Diemen (zoals langs de Provincialeweg naar het Diemberbos en langs het Amsterdam Rijnkanaal).
- Ter verbetering van het fietsnetwerk is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een nieuwe fietsverbinding tussen Plantage de Sniep en station Diemen Zuid.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden de (fiets)parkeernormen uit de Nota parkeernormen gehanteerd.
- De Vervoerregio is trekker van de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek. Door de Vervoerregio Amsterdam is deze Green Deal in 2022 verder uitgewerkt tot Regionale Uitvoeringsagenda Logistiek (RUAS). Vanuit deze Green Deal zijn er in 2022 geen ontwikkelingen in Diemen geweest.
- De regioraad van de Vervoersregio heeft het Regionaal Mobiliteitsprogramma in juli 2021 vastgesteld. In 2022 waren er geen ontwikkelingen vanuit het Regionale Mobiliteitsprogramma in de gemeente Diemen.

Monitoring

Wat	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
Aantal laadpalen	47 laadpalen	71 laadpalen	100 laadpalen	89 laadpalen
	93 laadpunten	140 laadpunten	200 laadpunten	176 laadpunten

4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie

Wat willen we bereiken?

- Duurzaam/maatschappelijk verantwoord inkopen
- Duurzaamheid in de bedrijfsvoering: gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen
- Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte
- Duurzaam beheren van de openbare ruimte
- 2030 klimaatneutrale gemeentelijke organisatie
- Doelstellingen circulair inkopen: 2022 >10%; 2025 >50% en indien haalbaar 100% in 2030

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Voortzetten begeleiding Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) door MVI- regisseur
- Opstellen jaarplan MVI 2022 mede op basis van inkoopjaarplan 2022
- Beoordeling voortzetting deelname Manifest MVI voor de periode 2022 - 2025
- Aansluiting bij relevante regionale inkooppakketten vanuit MRA programma circulaire economie
- Uitvoering gemeentelijke meerjarenonderhoudsplannen gericht op energiebesparing, opwek van duurzame energie en aardgasloze gemeentelijke gebouwen (zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen - gebouwen Diemen)
- voortzetten gescheiden afvalinzameling gemeentelijke organisatie
- Voortzetten inkoop duurzame elektriciteit en CO₂ gecompenseerd gas
- Advies duurzaamheid (energie, circulair, natuurinclusief en klimaatadaptatief) bij alle relevante ruimtelijke (her)ontwikkeling
- Advies natuur, milieu (geluid, lucht, veiligheid, bodem) en verkeer\mobiliteit waar van toepassing bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen
- Alleen inkopen van gecertificeerd duurzaam hout en papier
- toepassen energiezuinige led-verlichting bij vervanging lichtmasten en armaturen
- voortzetten beheer openbare ruimte zonder chemische bestrijdingsmiddelen

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan ?)

- Sinds 2020 geeft de MVI regisseur advies bij relevante gemeentelijke inkooptrajecten.
- Eind 2022 is gestart met voorbereidingen voor deelname aan het vervolgmanifest MVI 2022-2025.
- In 2022 heeft de gemeente Diemen voor 23% circulair ingekocht. Dit is berekend conform de Roadmap bij het MRA Convenant circulair inkopen en opdrachtgeverschap en valt in de categorie zilver (20-49% circulair ingekocht).
- De MVI regisseur heeft een jaarplan MVI 2022 opgesteld, gebruik makend van het inkoopjaarplan 2022.
- De MVI regisseur zoekt bij advisering aansluiting bij relevante inkooptrajecten in de regio en maakt gebruik van de handreikingen voor inkooppakketten vanuit het MRA programma Circulaire economie en het expertisecentrum Pianoo van het ministerie van Economische Zaken.
- Op de gemeentewerf zijn de niet geïsoleerde kozijnen van gebouw B,C en D vervangen door geïsoleerde kozijnen. Daarnaast zijn ook de garagedeuren vervangen. Hiermee zijn de gevels beter geïsoleerd. In het gebouw dat als onderkomen voor de terreinmeester dient is LED verlichting aangebracht
- Bij gemeentelijke (ver)nieuwbouwprojecten wordt veel aandacht besteed aan duurzaamheid (energiebesparing, opwek van duurzame energie, circulariteit, klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit). In 2022 is de tweede sporthal naast de gerenoveerde bestaande sporthal opgeleverd. De aanbouw van de Omval en de duurzaam ontwikkelde nieuwe brede school inclusief gymzaal in Holland Park worden in 2023 opgeleverd. De sporthallen (nieuw en gerenoveerd) en de brede school inclusief gymzaal zijn volledig aardgasloos.

- Ook in 2022 is het afval in de gemeentelijke gebouwen gescheiden ingezameld.
- Bij relevante gemeentelijke (her)ontwikkelingen en projecten wordt standaard duurzaamheidsadvies gegeven.
- Bij relevante gemeentelijke (her)ontwikkelingen en projecten wordt standaard advies milieu, natuur en verkeer en mobiliteit gegeven. Sinds 2021 vindt vraaggestuurd inhuur van een ecooloog plaats.
- De in 2022 gebruikte elektriciteit is met Garanties van oorsprong (Gvo's) van in Nederland opgewekte windenergie ingekocht. Voor het gemeentelijke aardgasgebruik is gecompenseerd met inkoop van Carbon Credit certificaten.
- Het door de gemeentelijke organisatie gebruikte papier heeft FSC-keur. Bij aanbestedingen voor gemeentelijke projecten wordt FSC-keur hout (of vergelijkbaar) uitgevraagd.
- In 2022 zijn er op diverse plaatsen in Diemen gepland lichtmasten en armaturen vervangen, waardoor het percentage LED-verlichting in 2022 (zie monitoring) verder is toegenomen naar 30%. De geplande 33% is niet gehaald. Dit komt omdat de werkzaamheden in Diemen Noord moesten worden uitgesteld vanwege problemen met de aanbesteding.
- In 2022 heeft de gemeente opdracht gegeven om de verlichting in de lichtmasten bij de voetbalclub en de korfbalvereniging te vervangen door energiezuinige LED-verlichting. De werkzaamheden zijn grotendeels in 2022 uitgevoerd.
- Bij het beheer van de openbare ruimte zijn geen bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Monitoring

Wat	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
Energieverbruik gemeentelijke organisatie: kWh m3	2.709.324 248.919	2.351.841 272.619	2.200.000 185.000	3.320.000 230.000 ³
Opgewekte duurzame energie gemeentelijke organisatie (KWh)	223.675	219.124	240.000	185.000 ⁴
% LED openbare verlichting	26%	26%	33%	30% ⁵

5. Samenwerking duurzaamheid met de samenleving

Wat willen we bereiken?

- In samenwerking met de samenleving de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen om zo de langetermijndoelen van een duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 te realiseren
- Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen
- Sluiten van duurzaamheidspacten met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.)

Monitoring

Wat	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022
Verstrekte subsidies	1	2	3	1

³ Ten gevolge van energiebesparingsmaatregelen en de maatregelen om van het gas af te gaan via elektrificatie neemt het gebruik van gas voor de gemeentelijke organisatie af. Het gebruik van elektriciteit is wel toegenomen. Dit ten gevolge van: de in gebruikname van de volledig elektrische aardgasloze sporthallen aan de Prins Bernhardlaan, het na Corona volledig heropenen van gemeentelijke openbare gebouwen, nieuwe openbare voorzieningen (verlichting, pompen etcetera) in de wijk Holland Park en het gebruik van krachtstroom in plaats van dieselaggregaten op de evenementenlocaties.

⁴ Dit is de opbrengst van de zonnecellen van de gymzaal Schoolstraat, gymzaal Diemen Noord, gemeentewerf en 't Kruidvat. De opbrengst valt lager uit dan voorgaande jaren ten gevolge van een storing op de gemeentewerf. De installatie op de sporthal is in 2022 geplaatst. De opbrengst van zonnepanelen op de aanbouw van de Omval is hierin niet meegenomen, omdat de opbrengsten voor de Omval zelf zijn.

⁵ De geplande 33% is niet gehaald. Dit komt omdat de werkzaamheden in Diemen Noord moesten worden uitgesteld vanwege problemen met de aanbesteding.

Wat wilden we gaan doen in 2022?

- Voortzetten van het natuur- en milieu-educatie aanbod voor scholen via de AM regio en Natuurwijs
- Ondersteuning bij het uitbouwen van Daarom Duurzaam Diemen
- Voortzetten in 2021 gestarte programma met energiecoaches (met focus op huurders)
- Verkennen van mogelijkheden en aanpakken, het betrekken en de deelname van inwoners bij energietransitie en wijkuitvoeringsplannen aardgasloze wijken.
- Jaarlijkse adviesvraag duurzaamheid aan kinderraad: initiatief dat kinderraad wil oppakken en/of initiatief voor gemeentelijke duurzaamheidsprogramma
- Ondersteuning inwonerinitiatieven duurzaamheid
- Stimuleren ambassadeurschap duurzaamheid

Realisatie 2022 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Via Natuur- en Milieueducatie (NME) Amstelland-Meerlanden hebben scholen in Diemen over het lesjaar 2021-2022 12 natuuruitjes naar het Diemberbos, 5 workshops/activiteiten en 48 lespakketten en andere lesmaterialen besteld. Voor het lesjaar 2022-2023 zijn 14 natuuruitjes naar het Diemberbos, 16 workshops/activiteiten en 23 lespakketten en andere lesmaterialen besteld.
- In 2022 zijn de halfjaarlijkse gesprekken tussen de wethouder en het bestuur van Daarom Duurzaam Diemen gevoerd over de uitvoering, het programma voor 2023 en de proef met inhuur van een coördinator door Daarom Duurzaam Diemen. Deze proef wordt met een jaar verlengd naar 2023. Ten gevolge van de verlate oplevering van de Omval schuift Daarom Duurzaam Diemen het daar geplande duurzaamheidsfestival door naar 2023. Twee bestuursleden van het eerste uur hebben in 2022 afscheid genomen en er zijn 3 nieuwe bestuursleden geworven.
- In de gemeente Diemen is in 2022 gestart met energiecoachgesprekken op aanvraag. Eind 2021 waren 10 energiecoaches opgeleid waarvan er nog 7 actief zijn. Eind 2022 zijn er 13 extra coaches geworven en opgeleid waarvan er 12 gesprekken voeren. Het aantal actieve coaches is momenteel dus 19. In 2022 zijn er in Diemen 159 energiecoach gesprekken geweest. De coaches krijgen een vrijwilligersvergoeding van 10 euro per gesprek.
- Op donderdagavond 27 oktober 2022 is een koplopersbijeenkomst georganiseerd om kennis te maken met inwoners en (wijk)initiatieven die erop gericht zijn om snel van het gas af te gaan.
- De kinderraad werkgroep klimaatverandering heeft tijdens een uitzending van Radio Diemen aandacht gevraagd voor het opwekken van duurzame energie met zonnepanelen. De kinderraad werkgroep natuur heeft voorlichting en een excursie over bijen gekregen door een deskundige van natuurorganisatie IVN. Met deze kennis heeft de kinderraad een poster bijen helpen gemaakt die aan het welkomstpakket voor nieuwe inwoners van Diemen wordt toegevoegd.
- Op 10 oktober 2022 (dag van de duurzaamheid in het onderwijs) heeft de wethouder duurzaamheid voorgelezen uit het lesboek 'de wereld van plastic' op basisschool de Kersenboom.
- In 2022 is nog niet gestart met een aanpak op duurzaamheidspacten. Mede door de sterk gestegen energieprijzen door de oorlog in de Oekraïne en meerdere Rijksuitkeringen voor energiemaatregelen is veel aandacht is uitgegaan naar het werven van extra energiecoaches, de uitvoering van het actieplan energiearmoede en de uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW).
- In 2022 heeft de gemeente Diemen subsidie verstrekt aan inwoners van Diemen die deelnamen aan klimaatgesprekken (9 deelnemers kregen hiervoor 45 euro vergoed).

Risico's en weerstandsvermogen

Financieel strategisch adviseur: K. Deutekom

Omschrijving

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet tenminste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11:2, moeten wij vanaf 1 januari 2016 ook de volgende zes kengetallen verplicht opnemen in paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Beleid omtrent weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Bij het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt in structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Inschatting risico's

Voor een goede bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig.

Middels een inventarisatie zijn de risico's verzameld. Belangrijk daarbij is te onderzoeken welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden.

Ook bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt de vakafdeling een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.